

SHRNUTÍ

AKTUÁLNÍ OTÁZKY ŘÍZENÍ A SPRÁVY SPOLEČNOSTÍ (CORPORATE GOVERNANCE) V TUZEMSKÉ A KOMUNITÁRNÍ ÚPRAVĚ

Problémy, kterými se zabývá corporate governance, jsou známé již několik století, nicméně jako samostatný vědní obor se v Evropě začalo corporate governance vyvíjet až na konci druhého tisíciletí. Vznik corporate governance spojuje většina autorů s okamžikem oddělení vlastnictví od správy společnosti, přičemž za autora této myšlenky je obecně považován Adam Smith, který ji uvádí ve své knize Bohatství národů vydané roku 1776.

V rámci harmonizačního úsilí v oblasti práva společností iniciovala Evropská komise řadu projektů. Za zlomový okamžik lze považovat ustavení tzv. Skupiny na vysoké úrovni z odborníků na právo společností („High Level Group of Company Law Experts“) dne 4. září 2001 bývalým eurokomisařem pro vnitřní trh Fritsem Bolkesteinem. Závěrečná zpráva Skupiny na vysoké úrovni byla základem dokumentu, který na dlouhou dobu udal směr reformnímu úsilí v oblasti práva společností. Tímto dokumentem se stal Akční plán Evropské komise. Jednou z priorit akčního plánu je modernizace akciové komunitární úpravy. Disproporce mezi akciovou komunitární úpravou a úpravou kapitálových trhů se stala základem pro zahájení prací na předpisu, který by akciovou komunitární úpravu modernizoval. Zatímco úprava kapitálových trhů odpovídá vědeckotechnickému pokroku a využívá soudobé informační technologie, úprava akciových společností ve většině členských států za tímto vývojem významně zaostává. Výsledkem legislativního procesu je dosud neprovedená směrnice 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 „o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi“, o níž pojednává tato práce. O tom, že se jedná o aktuální problém, svědčí jednak skutečnost, že lhůta pro transpozici směrnice uplyne dne 3. srpna 2009 a jednak fakt, že nejen většina drobných akcionářů, ale i mnoho institucionálních investorů vyznává politiku racionální apatie, řídí se „pravidlem Wall Street“, tj. místo aby aktivně plnili kontrolní úlohu hlídacích psů poslední instance – „watchgogs of the last resort“ a aktivně kontrolovali činnost managementu, přistupují k akciím pouze jako ke komoditě.

Ideologickým základem směrnice je záměr Komise posílit práva akcionářů, zejména prostřednictvím rozšíření pravidel o průhlednosti, hlasování na základě plné moci, možnosti

Aktuální otázky řízení a správy společností (corporate governance) v tuzemské a komunitární úpravě
47

účasti na valných hromadách elektronickými prostředky a zajištění možnosti vykonávat hlasovací práva přes hranice. Směrnice více či méně podrobně upravuje jednotlivá práva akcionářů související s právem účasti na řízení společnosti. Výkon hlasovacího práva je v obecné rovině rozhodovací proces a každý rozhodovací proces má několik fází – sběr informací, jejich analýza a vlastní rozhodnutí. Směrnice proto podrobně upravuje zejména obligatorní informace o konání a pořadu jednání valné hromady, právo klást otázky, právo zařazovat body na pořad jednání valné hromady, právo předkládat návrhy usnesení a obsahuje zákaz některých omezení hlasovacího práva. Při úpravě všech uvedených práv klade směrnice důraz na využití moderních komunikačních prostředků včetně možnosti konání kybernetické valné hromady místo její tradiční prezenční formy.

Práce si klade za cíl nastínit účel směrnice, její regulatorní kontext a hlavní otázky, kterými se zabývá. Práce rovněž srovnává jednotlivé články směrnice s tuzemskou právní úpravou a zabývá se úvahami o dopadech transpozice směrnice do tuzemského právního řádu.